

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH W KOŚCIELE PW.
ŚW. JUDY TADEUSZA W DOROHUCZY

OŁTARZE BOCZNE

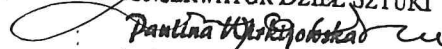
Inwestor :

Parafia Rzymskokatolicka
pw. św. Judy Tadeusza
Dorohucza 195
21-044 Trawniki

Autor opracowania :

Konserwator Dziel Sztuki
mgr Paulina Wirkijowska
Sośnica Brzeg 30/1
37-550 Radymno

MGR KONSERWATOR DZIEŁ SZTUKI

nr dyplomu: ASP Kraków 8694

Tel. 633401714

e-mail: pwirkijowska@gmail.com

WRZESIEŃ 2023

OPIS¹

Kościół parafialny pod wezwaniem Judy Tadeusza w Dorohuczycach jest budynkiem klasycystycznym, murowany z prezbiterium zwrócony na zachód. Na rzucie prostokąta, czteroprzęsłowym, salowym. Od północy przy zachodnim przęśle znajduje się pierwotna zakrystia, od południa analogiczna dobudówka z 1951 roku. Fasada jest jednokondygnacyjna, ujęta w pilastry na tle boniowanych ścian. Pilastry podtrzymują trójkątny tympanon. Pośrodku fasady, w prostokątnej wnęcie, znajduje się portyk o dwóch parach kolumn podtrzymujących belkowanie. Ponad portykiem jest półkoliste okno w profilowanym obramieniu. Powyżej, na tle muru attykowego, znajduje się tympanon, a nad nim szczyt rozczłonkowany parami pilastrów, podtrzymujących półkolisty przyczółek. Na osi szczytu znajduje się kwadratowy otwór na sygnaturkę, w uszaty obramieniu. Elewacje boczne, tylna i naroża zakrystii są boniowane, wokół elewacji biegnie wydatny gzyms. Okna są prostokątne, od wschodu dwa okulusy. Dach nad korpusem jest płaski, nad zakrystią i przedsionkiem dachy trójspadowe, kryte blachą. Wewnątrz kościoła przeszła wyodrębniona są szerokimi, boniowanymi filarami przyściennymi z parami tokańskich pilastrów. Pilastry te podtrzymują belkowanie z fryzem tryglifowym i gzymsem konsolkowym. Pomiędzy filarami są wysokie, arkadowe wnęki. Kościół jest przykryty sklepieniami żaglastymi na gurtach, z lunetami. Chór muzyczny jest współczesny - murowany, z dwiema parami półkolumn. Półkolumny te opierają ścianę wydzieloną pod chórem kruchty i podtrzymują stiukowe belkowanie z płaskorzeźbionymi popiersiami św. Cecylii i króla Dawida.

WYPOSAŻENIE:

Ołtarz główny klasycyzujący, drewniany, biały z obrazem malowanym na płótnie, z patronem parafii Świętym Judą Tadeuszem i obraz Wniebowzięcia NMP. Tabernakulum rokokowe. Ołtarze boczne przyściennie, w postaci architektonicznego obramienia dla głównego obrazu z pilastrami po bokach, żłobkowaną podstawą, zamknięte uproszczonym belkowaniem. W zwieńczeniu obrazy w owalnej ramie, wspartej na girlandzie z liści. Ołtarze drewniane w stylu

¹ *Katalog zabytków sztuki w Polsce, woj. lubelskie, powiat lubelski*, pod red. R. Brykowskiego t. VIII, zeszyt 10, Warszawa 1964-6, s.10.

klasycystycznym pochodzące z 1789 roku, malowane na białło, złocłne złotem karatowym na pułment. W ołtarzu po prawej stronie umieszczony jest obraz Pana Jezusa z XVIII w. i św. Piotra , po lewej zaś - Matki Bożej z XVIII w. i św. Marii Magdaleny.

W zakrystii znajdują się stare szaty liturgiczne i naczynia sięgające końca XVIII w. Ambona jest klasycystyczna. Chrzcielnica późnobarokowa. Na pokrywie rzeźba św. Jana Chrzciciela. Prospekt organowy ma charakter późnobarokowy. W kościele znajdują się obrazy: Matki Boskiej z Dzieciątkiem z XVII wiek, Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej adorowanej przez aniołki o charakterze barokowym. Ponadto w kościele znajdują się portrety dawnych fundatorów - Barbary z Poniatowskich Nowickiej (zm. 11 XII 1799r.) i Szczęsnego Siła Nowickiego (zm. 24 X 1798r.).

HISTORIA²

Kościół w Dorohuczcy został wzniesiony w 1790 z fundacji Szczęsnego Siła - Nowickiego, podczaszgo krasnostawskiego, i jego żony Barbary z Poświatowskich. Od 1799 był świątynią filialną, samodzielną parafię w Dorohuczcy erygowano w 1929 roku. W 1905 roku dach kościoła został zniszczony przez pożar. Odbudową w 1908 roku zajął się ksiądz proboszcz parafii Biskupice, do której należała Dorohuczca, ks. Rybiński. Wszelkie koszty odbudowy i naprawy zniszczonego budynku ponieśli mieszkańcy wsi Dorohuczca. Na froncie Kościoła istnieje oko opatrznosci Bożej, niegdys z napisem „SOLI DEO HONOR ET GLORIA”, w czasie II wojny światowej zostało zamalowane na rozkaz oficera niemieckiego, mieszkającego w gajówce, ponieważ go denerwowało, jak patrzył w tę stronę. Po wojnie w czasie remontu oko zostało odmalowane i jest do dzisiaj z napisem „SAMEMU BOGU CHWAŁA”. W 1930 wybudowano plebanię i zabudowania gospodarcze, których do tej pory w ogóle nie było. W 1957 roku wyremontowano kościół, w 1962 kościół został pomalowany w wewnątrz i na zewnątrz, w 1981 roku zrobiono remont dachu. W 2002 roku zamontowano witraże w dużych oknach przedstawiające ewangelistów i pomalowano ponownie kościół. W 2004 wokół świątyni wybudowano trzy kapliczki, w których umieszczono zabytkowe rzeźby znalezione na strychu

² <http://meandradorohuczca.org.pl/>

kościół (św. Michała, św. Antoniego i św. Wojciecha). W latach 1992-93 renowacji podano boczne ołtarze.

1. OŁTARZ MATKI BOŻEJ

Rodzaj: ołtarz

Wymiary: wys. 400cm x dł. 187cm x szer. 52 cm

Czas powstania: 1798

Autor: nieznany

Warsztat: nieznany

Technika wykonania: ołtarz drewniany, malowany monochromatycznie farbą olejną, listwy profilowane i detale snycerskie złożone na pulment, na poler i mat, obraz Matki Bożej i św. Marii Magdaleny namalowany na płótnie techniką olejną

Wcześniejsza konserwacja: TAK (1993 rok)

Miejsce przechowywania: kościół rzymskokatolicki w Dorohucz

Właściciel: Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Judy Tadeusza w Dorohucz

• STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Ogólny stan obiektu jest zły. Struktura ołtarza poważnie zainfekowana drewnojadami, z oznakami wizualnymi w postaci bardzo licznych otworów wlotowych, z których wysypuje się mączka drzewna. Złączenia przetarte i przemyte szczególnie w dolnych częściach ołtarza z licznymi dziurami po drewnojadach. Grunty częściowo spękane z tendencją do odpadania. Polichromia na ołtarzu zabrudzona z ubytkami.. Konieczne jest wykonanie konserwacji technicznej i estetyzującej w celu poprawienia wyglądu ołtarza. Główne przyczyny zniszczeń to: zerwanie drewnojadów, mechaniczne uszkodzenia związane z codziennym użytkowaniem oraz z wielokrotnym nie fachowym czyszczeniem ołtarza.

• PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Pierwszym etapem prac będzie wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej dokumentującej stan zachowania obiektu. Obiekt zostanie oczyszczony z kurzu. Wszystkie elementy drewniane zostaną zatrute preparatem owadobójczym Hylotox oraz wzmocniona zostanie ich struktura np. środkiem Hekol L-50 lub 10 % roztworem paraloidu B-72 w toluenie. W miejscach spękań drewna konieczne będzie wykonanie uzupełnień tzw. fleków, wykonanych z drewna analogicznego jak użyte oryginalnie. Niezbędne uzupełnienia drewna wykonanie będą żywicą Araldit SV 427 lub Axon SC 258. Monochromia zostanie umyta środkami powierzchniowo czynnymi np. Conradem 2000 i zabezpieczona 5% roztworem najjaśniejszego szelaku rozpuszczonego w alkoholu etylowym. Ubytki w drewnie będą uzupełnione szpachlą do drewna firmy Tikkurila i opracowane. Ubytki w malaturze uzupełnione zostaną farbami Everal Aqua Primer oraz Everal Aqua firmy Tikkurila. Złocenia będą oczyszczone mieszaniną rozpuszczalników dobraną doświadczalnie. Część najmocniej zdegradowanych gruntów zostanie wymieniona na nowe klejowo-kredowe. W zależności od stanu zachowania częściowo zostaną one uzupełnione złotem płatkowym w technice pulmentowej analogicznie do wcześniejszego układu. Obraz Matki Bożej i św. Marii Magdaleny zostanie odkurzony i w razie potrzeby odświeżony werniksem damarowym. Po wykonaniu badań konserwatorskich eksponowana będzie najlepiej zachowana i najbardziej estetyczna warstwa historyczna ołtarza.

▪ Założenia i wnioski konserwatorskie

Kluczem jest przeprowadzenie wszelkich prac hamujących dalszą destrukcję obiektu, przywrócenie wartości estetycznej oraz artystycznej obiektu.

▪ Proponowany przebieg prac konserwatorskich

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej dokumentującej stan zachowania obiektu.
2. Wykonanie badań obiektu: stanu zachowania drewna i warstwy malarskiej.
3. Odkurzenie obiektu.

4. Zatrucie i impregnacja drewna – wzmocnienie strukturalne : zatrucie preparatem owadobójczym Hylotoks, oraz wzmocnienie strukturalne poprzez zaimpregnowanie środkiem Hekol L-50 lub 10% roztworem paraloidu B-72 w toluenie.
5. Oczyszczenie powierzchni malatury chemicznie środkami powierzchniowo czynnymi np. Conradem 2000, metoda zostanie dobrana doświadczalnie.
6. Umycie złoceń dobranymi po wcześniejszych próbach mieszankami rozpuszczalników.
7. Uzupełnienie ubytków w drewnie oraz naprawy stolarki, wykonanie uzupełnień drewna – fleków w miejscach spękań, oraz uzupełnienia drewna żywicą Araldit SV 427 lub Axon SC 258.
8. Uzupełnienie ubytków w polichromii na drewnie szpachlą do drewna firmy Tikkurila.
9. Wymiana części gruntów klejowo-kredowych w partiach najbardziej zniszczonych.
10. Wykonanie złoceń pulmentowych na poler i mat analogicznie do wcześniejszego układu.
11. Uzupełnienie ubytków w malaturze farbami Everal Aqua Primer oraz Everal Aqua firmy Tikkurila.
12. Obraz olejny św. Marii Magdaleny i Matki Bożej – odkurzenie obrazu i oczyszczenie z zabrudzeń, w razie potrzeby wymiana blejtramów i odświeżenie werniksem damarowym.
13. Prowadzenie dokumentacji fotograficznej, rysunkowej i opisowej wykonywanych zabiegów konserwatorskich.

2. OLTARZE Z OBRAZEM CHRYSTUSA

Rodzaj: oltarz

Wymiary: wys. 400cm x dł. 187cm x szer. 54 cm

Czas powstania: 1798

Autor: nieznany

Warsztat: nieznany

Technika wykonania: oltarz drewniany, malowany monochromatycznie farbą olejną, listwy profilowane i detale snycerskie złożone na pulment na poler i mat, obraz Chrystusa i św. Piotra namalowany na płótnie techniką olejną